

18. European treaties bearing on the history of the United States and its dependencies to 1648 / ed by Frances G. Davenport, Charles O. Paullin. Washington, D.C. : Carnegie Institution of Washington, 1917. 400 p.

19. Rosenwein B.H. Reading the Middle Ages: Sources from Europe, Byzantium, and the Islamic World. 3d ed. Toronto, University of Toronto Press, 2018. 568 p.

20. Spaulding J. Medieval Christian Nubia and the Islamic World: A Reconsideration of the Baqt Treaty. *The International Journal of African Historical Studies*. 1995. Vol. 28. № 3. P. 577–594.

21. Sugar P.F. A History of Hungary / Peter F. Sugar, Peter Hanák, Tibor Frank. Indiana University Press, 1990. 448 p.

22. The Low Countries in Early Modern Times: A Documentary History / ed. by Herbert H. Rowen. New York : Palgrave Macmillan, 1972. 271 p.

**КОБИЛИНСЬКА І. М.,**

аспірант кафедри міжнародного  
публічного права

(Київський національний торговельно-  
економічний університет)

УДК 341.7

## **ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ ДИПЛОМАТИЧНИХ ПРЕДСТАВНИЦТВ ТА ЇХНЬОГО ПЕРСОНАЛУ**

У статті розглянуто і проаналізовано правові основи охорони дипломатичних представництв та їх співробітників; особливу увагу приділено регламентації дипломатичних привілеїв та імунітетів, аналізу потенційних небезпек та можливих порушень недоторканності помешкань дипломатичних представництв та їх персоналу; визначено комплекс заходів з удосконалення нормативних засад діяльності з охорони дипломатичних представництв та їх співробітників; обґрунтовано необхідність удосконалення міжнародно-правової бази в напрямі узагальнення та осмислення наявної практики держав у питанні створення внутрішньої охорони при дипломатичних представництвах.

**Ключові слова:** дипломатичне представництво, дипломатичний персонал, акредитуюча держава, держава перебування, дипломатичні привілеї та імунітети, екстремізм.

В статье рассмотрены и проанализированы правовые основы охраны дипломатических представительств и их сотрудников; особое внимание уделено регламентации дипломатических привилегий и иммунитетов, анализу потенциальных опасностей и возможных нарушений неприкосновенности помещений дипломатических представительств и их персонала; определен комплекс мер по совершенствованию нормативных основ деятельности по охране дипломатических представительств и их сотрудников; обоснована необходимость совершенствования международно-правовой базы в направлении обобщения и осмысления существующей практики государств в вопросе создания внутренней охраны при дипломатических представительствах.



***Ключевые слова:** дипломатическое представительство, дипломатический персонал, представляемое государство, государство пребывания, дипломатические привилегии и иммунитеты, экстремизм.*

In this article was being viewed and analyzed the diplomatic missions and their employees protection on the legal basis; special attention was paid to the diplomatic privileges and immunities' regulations, the potential dangers were being analyzed and in the cases of violation the integrity of diplomatic missions and their staff's housing to take measures, which are aimed on the diplomatic missions and their employees protection by improving the normative principles; it was defined the necessity of improving the international legal base in the direction of generalization and comprehension of the existing states' practice in the issue of creating internal security for diplomatic missions.

***Key words:** diplomatic mission, diplomatic staff, accrediting state, receiving state, diplomatic privileges and immunities, extremism.*

**Вступ.** Дипломатичні представництва відіграють важливу роль у налагодженні співробітництва між державами, які вони представляють, і державами перебування. Ефективність їхньої роботи значною мірою залежить від умов, в яких вони працюють у державі перебування. Однією з найважливіших серед таких умов є безпека як самого представництва, так і його персоналу. Водночас проблема належного захисту дипломатичних представництв і їх співробітників довго ігнорувалась та недооцінювалась через переконання, що порушення дипломатичних привілеїв та імунітетів трапляються дуже рідко. Однак реалії життя швидко змінюються і сучасна практика показує чимало прикладів того, що міцний статус і гарантії діяльності таких представництв та осіб усе частіше потерпають від екстреміських проявів, всезростаючої терористичної загрози, військових, етнічних та інших конфліктів. Незахищеність з боку держави перебування не дає можливості дипломатичному представництву повністю та якісно реалізовувати поставлені перед ним завдання, а через це страждають інтереси акредитуваної держави, створюються дискомфортні умови життєдіяльності їхніх співробітників. З метою охорони приміщень дипломатичних представництв та їхнього персоналу, з одного боку, поглиблюється співпраця зі службами безпеки країни перебування, а з іншого – при самих дипломатичних представництвах створюються служби внутрішньої охорони та інші допоміжні органи, які не мають прямого відношення до дипломатичної діяльності та статус яких не регламентується міжнародно-правовими актами. Вирішення цих та інших питань, пов'язаних із безпекою дипломатичних представництв та їхнього персоналу, вимагає наукового дослідження. Певні аспекти цієї проблеми вже досліджувались такими правниками, як: А.Д. Гулієв, Р.М. Дмитренко, Ю.М. Колосов, А.І. Музика, В.М. Репецький, К.К. Сандровський, Л.Г. Фалаєєва, Н.І. Шаповалов, М.О. Баймуратов, Т.І. Биркович, О.С. Конопляник та ін. Водночас слід констатувати, що в сучасній вітчизняній науці міжнародного права відсутні комплексні і всебічні дослідження цієї теми.

**Постановка завдання.** Мета роботи полягає у тому, щоб на основі аналізу теоретично-правових засад, міжнародного досвіду та узагальнень міжнародної практики дослідити систему міжнародно-правового регулювання та охорони дипломатичних привілеїв та імунітетів, визначити комплекс заходів із вдосконалення нормативних засад охорони дипломатичного представництва та їх персоналу.

**Результати дослідження.** Сучасне міжнародне право передбачає особливі права, які країна перебування надає дипломатичним представництвам та персоналу акредитованої держави з метою сприяння виконанню їхніх функцій. Такі права отримали назву дипломатичні імунітети та привілеї. При цьому під імунітетом розуміється вилучення дипломатичного представництва і його співробітників зі сфери дії юрисдикції (карної, цивільної, адміністративної) і примусових дій з боку держави перебування, а під привілеями – особливі переваги



і пільги, надані представництвам і їхнім співробітникам порівняно з громадянами держави перебування [1, с. 474].

Дипломатичні привілеї та імунітети – це важливий інститут права зовнішніх відносин, який регулюється та охороняється значною кількістю міжнародних документів. Найважливішими з них є Віденський протокол 1815 р. (Віденський регламент) про класи дипломатичних представників, Аахенський протокол 1818 р., Гаванська конвенція про консульських чиновників 1928 р., Конвенція про привілеї та імунітети ООН 1946 р., Конвенція про привілеї та імунітети спеціалізованих установ ООН 1947 р., Віденська конвенція про дипломатичні відносини 1961 р., Віденська конвенція про консульські відносини 1963 р., Віденська конвенція про спеціальні місії 1969 р., Конвенція про запобігання і покарання злочинів проти осіб, які користуються міжнародним захистом, у тому числі дипломатичних агентів, 1973 р., Віденська конвенція про представництво держав у їхніх відносинах з міжнародними організаціями універсального характеру 1975 р. Окремі аспекти правового статусу дипломатичних представництв та їхнього персоналу регулюються звичаєвими нормами, а також двосторонніми угодами, підписання яких передбачено п. 6 ст. 47 Віденської конвенції 1961 р. Цей пункт надає можливість державам як обмежувати, так і розширювати дипломатичні привілеї та імунітети у стосунках між собою на основі принципу взаємності [2].

Відповідно до Віденської конвенції про дипломатичні відносини розрізняють дві категорії дипломатичних імунітетів і привілеїв. Перша категорія визначає обсяг імунітетів і привілеїв, що стосуються здебільшого помешкань дипломатичних представництв, друга – їхніх глав і співробітників, тобто особисті імунітети і привілеї [2]. Є деякі відмінності в правовому статусі, привілеях та імунітетах постійних представництв держав при міжнародних організаціях і дипломатичних представництвах на рівні посольств і місій, акредитованих в інших державах. Однак у будь-якому разі об'єкт порушення – загальнозовизнані в міжнародному спілкуванні привілеї та імунітети цих представництв та їхнього персоналу, що охороняються як нормами міжнародного права, так і внутрішнім правом держав. Найважливішими серед них є: недоторканність дипломатичних представництв та дипломатичного персоналу; недоторканність архівів, кореспонденції; імунітет від юрисдикції та можливо-го притягнення дипломата до кримінальної відповідальності; звільнення від деяких видів податків; пільги під час проходження митного та прикордонного контролю; тощо.

Особливе місце серед дипломатичних імунітетів посідає недоторканність дипломатичного представництва. Відповідно до Віденської конвенції 1961 року приміщення представництва – це будинок (або ж його частина), в якому розміщується представництво [2]. Це стосується й резиденції глави представництва, незалежно від того, хто володіє правом власності на неї, а також земельної ділянки, що обслуговує цей будинок чи його частину. В поняття земельна ділянка входять також сад і автостоянка, що належать представництву. Загалом цей дипломатичний імунітет регламентується ст. 22 згаданої Конвенції, де роз'яснюється, що саме на країні перебування «...лежить спеціальний обов'язок вживати всіх належних заходів для захисту приміщень представництва від усякого вторгнення або заподіяння шкоди та для запобігання всякому порушенню спокою представництва або образі його гідності» [2]. Тобто приміщення представництва є недоторканими. Влада держави перебування не може проникнути в ці приміщення інакше, як з дозволу глави представництва. Заборона вступати в приміщення представництва без дозволу його глави має абсолютний характер. Це правило не має жодних винятків, його потрібно дотримуватись навіть у разі пожежі в дипломатичному представництві або захоплення останнього терористами. Неприпустимість доступу місцевої влади в приміщення дипломатичного представництва без згоди його глави виключає тим самим можливість здійснення таких примусових заходів, як обшук, арешт, реквізіція.

Забезпечуючи недоторканність приміщень дипломатичного представництва, держава перебування зобов'язана попереджувати діяння, які можуть завдати шкоди, порушити спокій або принизити гідність дипломатичного представництва. Йдеться про попередження свідомих ворожих акцій з боку органів місцевої влади, дій спецслужб, акцій місцевого населення



тощо. Однак дії, які певним чином зачіпають інтереси дипломатичного представництва, проте не спрямовані спеціально проти нього і є результатом звичайної функціональної діяльності, не можуть розцінюватися як порушення недоторканності приміщень. Наприклад, такі як проведення різних робіт у безпосередній близькості від приміщень представництва, тимчасове відключення з технічних причин телефонного зв'язку, електроенергії тощо.

Під недоторканністю приміщень також потрібно розуміти спеціальне зобов'язання держави перебування забезпечити захист дипломатичних представництв від посягань приватних осіб. Це зобов'язання включає в себе два компоненти: по-перше, організацію місцевими органами влади в разі необхідності фізичної охорони дипломатичного представництва та убезпечення їх від будь-яких нападів, вторгнень та інших посягань з боку приватних осіб і по-друге, в разі здійснення посягань – проведення розслідування та покарання винних, а також забезпечення компенсації заподіяної шкоди.

Одним із найважливіших дипломатичних імунітетів є, безперечно, імунітет, який забезпечує особисту недоторканність. Загальновідомим є положення, що це фундаментальний принцип у групі так званих особистих привілеїв та імунітетів дипломата [3, с. 69]. Цей дипломатичний імунітет регламентується ст. 29 Віденської конвенції 1961 року, згідно з якою особистість дипломатичного агента недоторканна. Він не підлягає арешту або затриманню в будь-якій формі. Держава перебування зобов'язана ставитися до нього з належною повагою і вживати всіх необхідних заходів для попередження будь-яких зазіхань на його особистість, свободу або гідність [2].

Ще одним аспектом цього дипломатичного імунітету, як і щодо дипломатичних представництв, є забезпечення посиленого захисту дипломата від посягань з боку приватних осіб. Як у теорії міжнародного права, так і на практиці дотримання зазначених зобов'язань завжди розглядалося як найголовніша умова забезпечення нормальної діяльності дипломатів у країні перебування. Проте за останні десятиріччя у зв'язку з різкою активізацією міжнародного тероризму, військовими конфліктами, тощо виникла стійка тенденція до зростання різного роду посягань на життя, честь і гідність дипломатичних агентів та інших співробітників дипломатичних представництв. Дипломати є зручною мішенню, оскільки певним чином уособлюють акредитуєчу державу, є її символом, тому будь-яке посягання на них одразу привертає увагу світової спільноти. За прикладом ходити далеко не варто. Так, на початку 1997 року мало хто у світі (за винятком обмеженої кількості фахівців) знав про перуанську ультраліву марксистсько-ленінську повстанську організацію «Тупак Амару» [4]. Однак після захоплення й утримання її членами резиденції японського посла в Лімі, де тоді відбувався офіційний прийом за участю більше ста іноземних послів, урядовців Перу та інших країн, президент Перу А. Фухіморі змушений був розпочати переговори з терористами, а світові засоби масової інформації щоденно передавали репортажі з місця події. Що, власне, терористам і було потрібно [4].

До поняття імунітету особистої недоторканності дипломата входять також недоторканність приватної резиденції дипломатичного агента (ст. 30 Віденської конвенції). Йдеться насамперед про житлові приміщення, в яких мешкають дипломат та його родина, дачу, а також номер у готелі, купе в поїзді, каюту на судні під час пересування дипломата по території країни перебування у зв'язку з виконанням ним дипломатичної місії. Водночас на практиці нерідко виникають проблеми з визнання приміщення, до якого мав відношення дипломат, приватною резиденцією дипломатичного агента. Наприклад, така проблемна ситуація виникла у зв'язку з убивством у 2016 році грецького посла Кіріакоса Амиридеса в Бразилії. Зокрема, 30 грудня 2016 року поліція Бразилії заявила про його вбивство в своєму будинку в Ріо-де-Жанейро під час перебування у відпустці [5].

Нерідко дипломатичні агенти та інші суб'єкти, що мають право на особливий захист, стають жертвами вбивств, викрадень, розбійних нападів, різних акустичних та інших атак. Наприклад, співробітники американського посольства у серпні 2017 року стали жертвами акустичної атаки в Гавані. В результаті використання кубинцями певних звукових пристроїв постраждали 24 особи. Природно, що кубинська влада категорично заперечує свою



причетність до актів агресії стосовно американських дипломатів та їхніх сімей [6]. Особливість насильницьких та інших злочинних дій, спрямованих проти офіційних представників іноземних держав, щодо яких встановлено особливий міжнародно-правовий режим, полягає в тому, що, незважаючи на кримінально караний характер таких діянь, вони нерідко використовуються деякими суб'єктами для досягнення певних політичних цілей. Заслугують на осуд сумнівні методи політичного авантюризму, що застосовуються деякими екстремістськими групами чи окремими особами, коли справа доходить до прямого насильства над особистістю і навіть вбивства дипломатів різних країн. Більшість із цих злочинів досі залишаються нерозкритими, а злочинці непокараними. Прикладом такого насильства можуть бути події, які сталися в столиці Ємену 11 лютого 2015 року, коли повстанці-хусити захопили столицю Ємену Сану. При цьому вони діяли не лише проти офіційної влади країни, але й проти дипломатів зарубіжних країн. Зокрема, було захоплено 20 автомобілів американської дипломатичної місії разом зі зброєю, що була в них [7]. Інший випадок кримінального насильства щодо дипломата стався 19 грудня 2017 року, коли було вчинено вбивство російського посла в Туреччині Андрія Карлова, яке сталося на відкритті виставки в Галереї сучасного мистецтва в Анкарі. Офіцер поліції Мевлют Мерт Алтинташ вистрелив 62-літньому дипломату в спину й одразу ж був ліквідований силовиками. Окрім посла, поранення отримали ще три особи. Припускають, що таке діяння було вчинено з метою нанесення шкоди відносинам між Москвою та Анкарою. Водночас вбивство виконавця злочину створило значні проблеми щодо пошуку його спільників і замовників самого злочину [8].

Такі випадки спонукають до боротьби з міжнародним тероризмом, екстремістськими проявами ще більш рідше. Зростанню екстремізму зазвичай сприяють: соціально-економічні кризи, різке падіння життєвого рівня основної маси населення, тоталітарний політичний режим з придушенням владою опозиції, переслідуванням інакомислення. У таких ситуаціях крайні заходи можуть стати для деяких осіб та організацій єдиною можливістю реально вплинути на ситуацію, особливо, якщо складається революційна ситуація чи держава охоплена тривалою громадянською війною. У такому разі маємо справу з так званим «вимушеним екстремізмом», який супроводжується захопленням дипломатичних представництв, утриманням дипломатів як заручників, учиненням насильства та іншими протиправними діями. Сама по собі практика взяття дипломатів як заручників для здійснення тиску на уряд держави, в якій перебуває дипломат, або досягнення інших цілей є неприпустимою. Однак такі випадки непоодинокі. Яскравим прикладом є захоплення американських заручників у Тегерані – інцидент, відомий також як захоплення американських заручників в Ірані, коли 4 листопада 1979 року більше 60 американських дипломатів і працівників посольства США в Тегерані були захоплені групою іранських студентів з організації «Мусульманські студенти – послідовники шляху Імама» і більшість з них утримувалась як заручники протягом 444 днів [9]. Ця подія стала початком тривалої кризи американо-іранських стосунків і отримала діаметрально-протилежні оцінки: у США вона розглядалась як порушення міжнародного права і акт «тероризму та анархії», а в Ірані – як протест проти втручання США у його внутрішні справи, включаючи спроби протидіяти перемозі Ісламської революції, в результаті якої була повалена влада давнього союзника США на Близькому Сході шаха Мохаммеда Реза Пахлаві [10].

Загалом напади окремих осіб або груп на дипломатичні представництва і акти насильства щодо їхнього персоналу, незалежно від мотивів їх здійснення, є звичайними злочинами, що перебувають у сфері дії національної кримінальної юрисдикції. Однак почасти такі діяння становлять загрозу не лише співробітництву держав, а й міжнародному правопорядку, миру, безпеці людства, тобто набувають характеру злочину міжнародного значення. У сучасній міжнародній практиці їх називають злочинами міжнародного характеру, під якими потрібно розуміти діяння фізичної особи, що посягає на права й інтереси двох або декількох держав, міжнародних організацій, фізичних і юридичних осіб [1, с. 134]. Позитивним моментом є те, що у п. 1 ст. 2 Конвенції про запобігання і покарання злочинів проти осіб, які користуються міжнародним захистом, у тому числі дипломатичних агентів, 1973 року визначено юридичні



склади таких злочинів. До них належать: вбивства, викрадення або інші напади, спрямовані проти особи або свободи особи, яка користується міжнародним захистом; насильницький напад на офіційне приміщення, житлове приміщення або транспортні засоби особи, яка користується міжнародним захистом, котрий може загрожувати особі або її свободі; погрози будь-якого такого нападу; спроби будь-якого такого нападу; дії як співучасника будь-якого такого нападу [11]. У цій статті також наголошується, що суб'єктивна сторона злочину характеризується тільки прямим умислом [11]. У зв'язку з цим варто нагадати, що до проекту цієї Конвенції Комісією міжнародного права ООН було включено положення «... незалежно від мотиву», втім з остаточної редакції ці слова були вилучені, що в окремих випадках може дати змогу суб'єкту злочину уникнути відповідальності за недоведення наявності складу злочину, зокрема його суб'єктивних ознак. Важливо враховувати, що підписання Конвенції 1973 року [11] зобов'язує держави-учасниці включити до кримінальних кодексів однаково сформульовані статті з подібними санкціями, що, безумовно, забезпечує координацію діяльності держав у боротьбі з перерахованими злочинами, які водночас мають розглядатись кожною державою-учасницею згідно з її внутрішнім законодавством як злочин. Зрештою, неучасть у Конвенції 1961 року [2] та Конвенції 1973 року [11] не звільняє державу від дотримання належної поведінки щодо дипломатів іноземних держав, принаймні, зважаючи на норми міжнародного звичаєвого права. Адже такі дії, порушуючи норми дипломатичного права, визнані в міжнародному спілкуванні, суперечать основним принципам сучасного міжнародного права загалом.

Відповідно до положень Віденської конвенції 1961 року [2] та зважаючи на наявну практику, держави-учасниці договору мають забезпечити належну охорону як приміщень дипломатичних представництв, так і їхнього персоналу. Така охорона здійснюється державами перебування відповідно до національного законодавства, як правило, завдяки використанню спеціальних поліцейських або військових підрозділів. Активізація діяльності національних та міжнародних терористичних організацій двох останніх десятиліть стали головними причинами створення багатьма державами нового явища у дипломатичній практиці – внутрішньої охорони в дипломатичних представництвах. Хоча варто відзначити, що сама історія утворення такого органу доволі давня. Загалом положення про внутрішню охорону було затверджене конгресом США ще в 1932 році, а з 1948 року в американських представництвах за кордоном постійну охорону здійснюють морські піхотинці США [12, с. 142].

Натепер внутрішню охорону створено в дипломатичних представництвах більшості держав світу. Останніми роками визначилася тенденція до різкого посилення акредитуючими державами режиму безпеки в дипломатичних представництвах, збільшення кількості співробітників внутрішньої охорони, оснащення їх легкою вогнепальною зброєю, а подекуди – і важким озброєнням. Відомо чимало випадків, коли внутрішня охорона змушена була застосовувати зброю під час нападів на дипломатичне представництво. Так, під час згаданого вище інциденту, відомого як захоплення американських заручників в Ірані, 14 лютого 1979 року група іранських федаїнів захопила посольство США в Тегерані. 19 морських піхотинців внутрішньої охорони посольства майже півтори години чинили запеклий опір нападникам. Двох із них було вбито, ще двоє дістали поранення [13].

Необхідно також зазначити, що внутрішня охорона, яка створювалась головним чином для захисту дипломатичних представництв від нападу терористів, нині активно використовується і для протидії намірам місцевих спецслужб. Однак питання про організацію та статус внутрішньої охорони в дипломатичному представництві чинними міжнародно-правовими договірними нормами прямо не регулюється, насамперед через те, що створення внутрішньої охорони – порівняно нове явище в сучасній дипломатичній практиці. Легальне створення внутрішньої охорони в дипломатичних представництвах можна пояснити посиланням на міжнародний порядок, згідно з яким дипломатичні представництва можуть організувати внутрішнє життя на свій розсуд, за традиціями та звичаями своєї країни, однак за умови, що її організація та діяльність пов'язуватимуться виключно з внутрішніми справами представництва. Здійснення ж будь-яких охоронних функцій, що виходять за рамки організації внутрішнього



життя представництва, є вже втручанням у внутрішні справи країни перебування. Однак саме на державу перебування згідно з п. 2 ст. 22 Віденської конвенції покладено спеціальний обов'язок щодо захисту приміщень представництва від будь-якого вторгнення або заподіяння шкоди [2]. Посилання на вказану норму та міжнародний порядок дає можливість лише в загальному вигляді обґрунтувати правомірність існування внутрішньої охорони та визначити сферу її діяльності. Правда, в дипломатичній практиці іноді трапляються двосторонні угоди між акредитуючою державою та державою перебування, що регламентують організацію і статус внутрішньої охорони в дипломатичних представництвах. Наприклад, підрозділ морських піхотинців, що охороняє посольство США у Великій Британії, розглядається місцевими органами влади не як персонал представництва, оскільки їхній статус визначається угодою між Лондоном та Вашингтоном щодо спеціальних сил безпеки [14].

Нині акредитуючі держави почасти направляють співробітників внутрішньої охорони відкрито, прямо вказуючи в запитах на візи та в нотному листуванні посади цих осіб. Більше того, в нотному листуванні іноді прямо вказується, які функції виконують ті чи інші співробітники внутрішньої охорони. Окрім того, багато держав перебування, які не можуть забезпечити ефективний захист іноземних дипломатичних представництв, самі виступають з ініціативою щодо створення внутрішньої охорони в цих представництвах. Для деяких держав характерною є практика найму місцевих громадян як охоронників. Зокрема, американці вважають, що такий підхід зменшує небезпеку для їхніх співробітників, оскільки місцеві громадяни можуть ефективніше передбачити наміри терористів, враховуючи мовну та психологічну адаптованість до країни перебування.

**Висновки.** Підбиваючи підсумки, відзначимо, що, незважаючи на цілу низку наявних міжнародно-правових актів про захист дипломатичних представництв та їхнього персоналу, є нагальна потреба підвищення їх дієвості та ефективності, зокрема щодо усунення наявних прогалин у міжнародному дипломатичному праві шляхом подальшої кодифікації і прогресивного розвитку норм, що стосуються цієї галузі права; вжиття заходів, передбачених міжнародним правом щодо держави-порушниці, посилення санкцій за порушення державами норм, що стосуються привілеїв та імунітетів іноземних дипломатичних представництв та їхнього персоналу; прийняття передбачених національним законодавством заходів щодо ефективного застосування норм кримінального права, що стосуються покарання осіб, які скоїли злочини проти дипломатів.

Особи, які вчинили будь-які акти із захоплення дипломатичних представництв чи консульських установ і насильство над особами, які перебувають під особливим захистом міжнародного права, мають притягуватись до кримінальної відповідальності незалежно від мотивів скоєння злочину і приводів, на які вони посилаються на виправдання своїх злочинних дій.

Сучасний динамічний розвиток міжнародних відносин переконливо свідчить, що наявності комплексу міжнародно-правових норм у сфері дипломатичних імунітетів та привілеїв нині замало, особливого значення набуває необхідність удосконалення міжнародно-правової бази в напрямі узагальнення та осмислення наявної практики держав у питанні створення внутрішньої охорони при дипломатичних представництвах. Практика показує, що вона відповідає вимогам, визнаним у міжнародному праві необхідними і достатніми для виникнення звичасової норми. Таким чином, можна констатувати виникнення нового міжнародного звичаю, що допускає організацію внутрішньої охорони в дипломатичних представництвах.

#### Список використаних джерел:

1. Баймуратов О.М. Міжнародне право. Харків : Одиссей, 2001. 672 с.
2. Віденська конвенція про дипломатичні відносини від 18 квітня 1961 року. URL: [http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995\\_048](http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_048).
3. Міжнародне право: Основні галузі : підручник для студентів вищих навчальних закладів / Буткевич В.Г., Войтович С.А., Григоров О.М. та ін.; за ред. В.Г. Буткевича. Київ : Либідь, 2004. 816 с.



4. Тупак Амару. URL: [https://uk.wikipedia.org/wiki/Тупак\\_Амару\\_\(рух\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/Тупак_Амару_(рух)).
5. Поліція Бразилії підтвердила факт вбивства посла Греції. URL: <https://www.unian.ua/world/1706212-politsiya-braziliji-pidtverdila-fakt-vbivstva-posla-gretsiji.html>.
6. Американські дипломати на Кубі стали жертвами «акустичної атаки». *Мультимедійна платформа іномовлення України*. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/2283117-amerikanski-diplomati-na-kubi-stali-zertvami-akusticnoi-ataki-cnn.html>.
7. Збройний конфлікт в Ємені. URL: [https://uk.wikipedia.org/wiki/Збройний\\_конфлікт\\_в\\_Ємені\\_\(2014-2015\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/Збройний_конфлікт_в_Ємені_(2014-2015)).
8. Як убивство посла Росії вплине на відносини Москви й Анкари? URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/28187254.html>.
9. The History Guy: Iran–U.S. Hostage Crisis (1979–1981). URL: [https://www.historyguy.com/iran-us\\_hostage\\_crisis.htmls](https://www.historyguy.com/iran-us_hostage_crisis.htmls).
10. State of the Union Address by President Carter. *Air Force Magazine*, January 23, 1980. URL: <http://www.airforcemag.com/Pages/HomePage.aspx>.
11. Конвенція про запобігання та покарання злочинів проти осіб, які користуються міжнародним захистом, у тому числі дипломатичних агентів від 14 грудня 1973 року. URL: [http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995\\_389](http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_389).
12. Конопляник О.С. Адміністративно-правове регулювання охорони дипломатичних представництв іноземних держав в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2015. 259 с.
13. Основи дипломатичної та консульської служби. URL: [http://www.biglibrary.com.ua/book/43\\_Osnovi\\_diplomatichnoi\\_ta\\_konsyulskoi\\_slyjbi/4159\\_Rozdil\\_3\\_Stryktura\\_i\\_personal\\_diplomatichnogo\\_predstavnictva](http://www.biglibrary.com.ua/book/43_Osnovi_diplomatichnoi_ta_konsyulskoi_slyjbi/4159_Rozdil_3_Stryktura_i_personal_diplomatichnogo_predstavnictva).
14. Young W. Embassy Security: From the Outside In. Santa Monica : RAND Corporation, 2013.

**ФЕТЬКО Ю. І.,**

асистент кафедри міжнародного права  
юридичного факультету  
(ДВНЗ «Ужгородський національний  
університет»)

УДК 342.25-047.37:327+061.1ЄС

## МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО МІСЦЕВИХ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ: АКТУАЛЬНІСТЬ І СТАН ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ

Стаття присвячена питанням стану наукового розроблення проблематики міжнародного співробітництва місцевих органів публічної влади України. Аналізуються наукові дослідження зазначеної проблематики, окреслено питання, вивчені наукою. Спираючись на наукові здобутки попередників, висвітлено ті аспекти, які залишилися поза межами досліджень і потребують вирішення.

**Ключові слова:** Рада Європи, Європейський Союз, місцеві органи публічної влади, транскордонне співробітництво, міжтериторіальне співробітництво, єврорегіон, європейське об'єднання територіального співробітництва, об'єднання єврорегіонального співробітництва.

